І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVI. No. 158. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 18-го СЕРПНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 18, 1959 Ч. 158. VOL. LXVI.

БОРОТЬБА З ІНФЛЯЦІЄЮ ПРОХОДИТЬ УСПІШНО — СТВЕРДЖУЄ КОМІСІЯ, ОЧОЛЮВАНА НІКСОНОМ

Вашингтон. — В урядових колах переконані, що проголошена през. Айзенгавером і здійснювана урядом боротьба з інфляцією завершується перемогою. Це переконання поділяють також видатні економісти зближені до уряду. Зокрема знайшло воно свій вислів у звідомленнях, опублікованих комісією для стабілізації цін й економічного розвитку. Була створена ця комісія през. Айзенгавером в січні ц. р. і її очолив, згідно з бажанням през. Айзенгавера, віце-президент Ніксон. Серед громадянства ця комісія відома, як антиінфляційна комісія і головний її штаб працює під проводом В. Аллена Валлиса, спеціяльного асистента през. Айзенгавера. Вона виконує ролю урядової ради для справ економічної безпеки. Згідно із заявою одного з видатних членів комісії, він й інші її члени дивляться оптимістично на успішність заходів започаткованих урядом в ділянці стабілізації цін і переконані, що ціни можна буде вдержати на дотеперішньому рівені. Разом із стабілізацією цін відрадним і позитивним явищем в господарській ситуації країни є теж рекордовий стан затруднення, найвищий на протязі останніх років, що його досягнуто в липні ц. р. Під сучасну пору комісія працює над уможивленням дальшого економічного зросту в країні. Головним завданням господарської політики ЗДА мусять бути згідно із ствердженням комісії, висловленими у її останньому звідомленні, дальша боротьба за стабілізацію цін, вдержання стану затруднення на якнайвищому рівені і змагання до господарського зросту в усіх ділянках. Останнє завдання мало б бути здійснене не тільки з допомогою зросту національної продукції, але й теж з допомогою поліпшення стану в таких ділянках як виховання й охорона здоров'я, поширення науки і технології і якнайповніше використання природних засобів країни. Ствердження комісії про стабілізацію цін стосується тільки до загального стану цін і не визначає, що всі ціни є вже стабільні. Так само, як в інших ділянках, теж і тут мусить існувати відповідна господарська свобода, яка не виключає зміни в тій чи іншій ціні. Крім віце-президента Ніксона і президентового асистента Вилсона Аллена Валлиса до анти-інфляційної комісії належать ще секретар скарбу Роберт Б. Андерсон, секретар рільництва Езра Тефт Бенсон, секретар праці Джеймс П. Мічелл, секретар торгівлі Фредерік Г. Мюллер, генеральний поштмайстер Артур Е. Соммерфілд та голова ради економічних дорадників д-р Раймонд Дж. Солніср.

Джеймм Гаґерті організує Президентові його перебування в Зах. Европі

Лондон. — До Лондону прибув пресовий референт Білого Дому Джеймс Гаґерті, як персональний представник през. Айзенгавера для виготовлення технічних подробиць „денного порядку" Президента в Бонні, Лондоні і Парижі. Гаґерті устійнює ці подробиці з керівними державними чинниками в названих трьох столицях Західньої Европи. През. Айзенгавер, який відлетить з Вашинґтону до Бонну ракетним літаком вчасним ранком в четвер 27-го ц. м., того самого дня пізнім вечером, перевівши кілька годин на нараді з канцлером Конрадом Аденауером, який для цієї цілі перерве свої літні ферії, що їх проводить в північній Італії, відлетить до Лондону. Перевівши там ледви кілька годин, Президент, відпоідаючи на окреме запрошення від королеви Єлисавети II, в п'ятницю вранці полетить гелікоптером до Шотляндії до королівського замку Берморал. Там Президент, склавши візиту королеві, наступного дня повернеться до Лондону, але кінець тижня переведе також в літній резиденції прем'єра Мекміллена у Чекерсі. Він переводитиме в Лондоні вичерпні наради, в яких братимуть участь також державний секретар Гертер і англійський міністер закордонних справ Селвин Ллойд. До Лондону прибуде на зустріч з Президентом еспанський міністер закордонних справ Фернандо Марія Кастелла. У Парижі, куди Президент прибуде в середу 2-го вересня, він перебуде „кілька днів". Крім нарад із президентом Шарлем де Голем, през. Айзенгавер нараджуватиметься також з італійським прем'єром Антоніо Сені, голляндським прем'єром М. А. Г. Люнсом та генеральним секретарем НАТО Пол Генрі Спааком.

Хрущов не хоче оглядати ракетних фабрик ані баз в ЗДА

Вашинґтон. — Совєтський амбасадор у Вашинґтоні Михаїл Меншіков повідомив окремою заявою, що Нікіта Хрущов не хоче придивлятись в Америці ніяким військовим промисловим закладам ані спорудам. Він потвердив цим заяву Нікіти Хрущова з 5-го серпня ц. р., в якій Хрущов сказав, що він не хоче оглядати американських ракетних фабрик ані станиць, бо — мовляв — „де стоять ракети, там може бути мова тільки про війну, а не про мир". Однак попередній совєтський небажаний гість в Америці, віце-прем'єр Фрол Козлов, разом із прибулим тоді із ним конструктором совєтських ракетних літаків, Андреєм Туполевим, оглядали продукцію американської керованої ракети на середню відстань „Тор" в Санта Моніка у Каліфорнії. Коли ж віце-президент Ричард Ніксон висловив в Совєтах бажання подивитись на будь-яку совєтську таку фабрику — йому відмовили. Виявив це сам Ніксон у записаній на платівку розмові з сенатором Ґордоном Аллотом із Колорадо. В іншій розмові з сенаторами, а саме з сенатором Карлом Мундтом із Савт Дакоти і Кеннетом Кітінґом з Ню Йорку, Ніксон розкрив, що Хрущов вірить, що американський нарід поділений в поглядах на закордонну політику ЗДА та що „мільйони американських робітників готові робити революцію для заведення комунізму в Америці".

„МИРОВА КОМІСІЯ" СТЕЖИТИМЕ ЗА СПОКОЄМ В ПІВД. АМЕРИЦІ

Сантіяго, Чіле. — На конференції 21 держав американського континенту прийнято компромісову постанову про довірення Між-Американській Мировій Комісії ролю стеження за подіями в південній і середній Америці, негайного повідомлювання про всі небезпечні прояви президії Організації американських держав та про посередничення в замирюванні противників. Виготовлено докладний правильник з означенням компетенцій тієї Мирової Комісії. Під натиском Куби й Венесуелі прийнято застереження, що ця Комісія може діяти на терені будь-якої держави тільки за згодою тієї держави. Так само, під натиском держав, гостро опозиційних до існуючих диктаторських систем, прийнято постанову, що Мирова Комісія має студіювати „зв'язок між порушуванням людських прав, невдачею у виконуванні виборної демократії та політичним напруженням, що погрожує міжнародному мирові". Автором компромісової формули був колюмбійський міністер закордонних справ, Еліо Цезар Турбай Аяля, але первісним ініціятором був американський державний секретар Кристіян Гертер, який від самого початку конференції в Сантіяго, що почалась минулої середи, настоював на тому, щоб прийнято одностайно компромісову постанову про протидіяння „балканізації" відносин в Латинській Америці. Куба й Венесуеля найгостріше атакували диктаторські режими в Домініканській республіці й Нікарагві, як головні джерела інтриг і неспокою. Але під кінець минулого тижня міністер закордонних справ Республіки Гаїті, Люїс Марс, повідомив конференцію про висадження на території Гаїті 30-ох „агресорів", що їх довге волосся вказує на походження з Куби. Делегація цієї останньої, що її очолював міністер закордонних справ Куби д-р Рауль Роя Гарція, скріпилась прибуттям до Сантіяго брата кубинського диктатора Фіделя Кастра, майора Рауля Кастра, команданта кубинських збройних сил. Він привіз фотознімки з домініканського літака, що його обстрілювано і схоплено на Кубі вночі з минулого четверга на п'ятницю, при чому двох напасників вбито та вісьмох схоплено в полон. Домініканський уряд твердить, що не має з тим літаком нічого спільного. — Мирова Комісія діятиме тільки до лютого 1960 року, бо тоді збереться в Квіто, в Еквадорі, звичайна конференція американських міністрів закордонних справ. Мирова Комісія буде складатись з 5-ох членів, представників американських держав. На вівторок 18-го серпня ц. р. передбачено закінчення конференції 21 американських держав в Сантіяго.

Помер адмірал фльоти Гелсі — переможець у війні з Японією

Фішер Айленд, Н. Й. — В неділю дня 16 серпня ц. р., на 76-ому році життя помер тут на удар серця адмірал Флоти Вільям Гелсі, один із найвидатніших американських військовиків часу другої світової війни. Він командував збройними морськими силами ЗДА на Південному Пацифіку під час війни з Японією і своєю тактикою і перемогами здобув собі загальне признання нації. Його засадою було: „Бити твердо, бити скоро і бити часто". Під час воєнних операцій він заганявся часто в глибину ворожих вод і ударяв там, де його якнайменше сподівалися, як це було, наприклад і його наступом на острови Маршалла і Джілберта. На протязі самих тільки п'ять тижнів, між 10 липня і 15 серпня 1945 р. американські збройні сили, що були під його командуванням, знищили або пошкодили 2,804 ворожих літаків, затопили або пошкодили 148 японських бойових кораблів і 1,598 торговельних кораблів і суден. Похорони адмірала відбудуться з військовими почестями у Вашингтоні, куди перевезуть його з Фішер Айленд, де він перебував на вакаціях.

Большевики провокують та організують антисемітські виступи в Україні

Ню Йорк. — У щоденнику „Стар-Леджер" в Нюарку, Н. Дж., з минулої неділі 16 ц. м. подано в інформації, датованій із Львова, п. з.: „Совєти терроризують українських жидів", буквально таке: „Щоб відвернути увагу мешканців Карпатської України від останніх сутичок між вільними партизанами та совєтськими військами, комуністичні агітатори зорганізували новий вибух протижидівського терору. Банди погромників, керовані місцевими комуністами, вривалися в жидівські доми і крамниці по всьому Львові. Витягано з ліжок жидівські родини і бито їх на вулицях. Багато жидів, що пробували відборонюватись, вбито. Спонзорований червоними погром був найгіршим вибухом антисемітської хвилі від часу гітлерівських днів". — У зв'язку з цим повідомленням треба згадати, що совєтська амбасада у Вашингтоні переслала з супровідним письмом Н. Діяконова з свого пресового відділу листа якогось С. Рабіновіча, з Москви до „Ню Йорк Таймс-у" з запереченням закидів антисемітизму, що появились в останньому часі в англійській і американській пресі. С. Рабіновіч, який мабуть є фікційною фігурою, що має фірмувати твір, зладжений в секретаріяті компартії, твердить, що він „відвідав багато міст і сел в областях Києва, Житомира, Вінниці, Львова й Одеси" та скрізь бачив синагоги і не зауважив ніяких познак антисемітизму. Що той лист Рабіновіча — продукт совєтської пропаганди, вказує твердження у ньому, що коли жиди в Україні мають замало синагог, то це доказує тільки, що теперішні жиди в Совєтах „вірять в спутніки, а не в релігію".

Буде створений новий міжнародний банк

Вашинґтон. — ЗДА запропонують створення нового міжнародного банку для фінансування різних проєктів в малорозвинених країнах. Новий Банк має називатись Міжнародна Асоціяція для справ розвитку і буде допоміжною фінансовою установою для існуючого Міжнародного Банку для справ відбудови і розвитку, званого коротко Світовим Банком, що є одною з спеціяльних аґенцій Об'єднаних Націй. Новий банк має перейняти на себе обов'язок давати позички в тих випадках, в яких Світовий Банк не може робити цього з уваги на строгіші постанови свого статуту. Новий банк має мати засновного капіталу один більйон долярів, при чому ЗДА зобов'яжуться постачити йому $320,000,000. В цій справі сенатор Майк Монроней з Оклагоми, який ще 24 мін. року зголосив був відповідну резолюцію в Сенаті, вичерпно переговорював з призидентом Світового Банку Юджином Блеком. Секретар скарбу Роберт Андерсон, який від уряду ЗДА є членом Ради губернаторів Світового Банку, веде в цій справі дальші переговори. У випадку успішного закінчення їх, ЗДА вкладуть у бюджет на найближчий рік згадану вище суму, як пай ЗДА в новому Міжнародному Банкові.

Шкільні Ради в Литтл Року плянують введення окремих кляс для негрів

Литтл Рок, Аркенсо. — Еверетт Тюкер, мол., голова шкільної ради в Литтл Року, заявив, що шкільна влада в цьому місті обмірковує справу введення в школах Литтл Року окремих кляс для кольорових дітей. Цей новий захід в боротьбі з інтеграцією в школах цього міста мав би базуватися на сегрегаційному законі з 1958 року, який м. ін. постановляє, що ніякий учень не може бути примушений вчитися в одній клясі разом із дітьми інших рас. З ініціятивою створення окремих кляс в школах Литтл Року виступив один із місцевих адвокатів, Джан А. МекЛовд, мол., який заявив, що згідно з постановою закону, він має право не погодитися на те, щоб його донька, яка є ученицею в Школі Голл Гай, зустрічалася з неграми під час навчання у спільній клясі. Крайова Асоціяція для прогресу кольорового населення сповістила, що вона оскаржить перед судом кожне рішення, яке змагатиме до створення окремих для білих й окремих для кольорових учнів кляс у школах Литтл Року, де, згідно із рішенням суду, має бути проведена расова інтеграція.

Зоя Полевська дала концерт на Союзівці

Союзівка, Кергонксон. — Відома з багатьох успішних виступів на европейських, американських і українських сценах челістка Зоя Полевська дала минулої суботи, 15-го серпня, свій черговий концерт, цим разом на Союзівці, виховно - відпочинковій оселі УНСоюзу, яка в цьому дні дослівно „роїлася" від гостей, зокрема молоді, що перебуває тепер тут на курсах українознавства та тих, які приїхали на дводенні змагання дружин юнійорів з Ню Йорку, Нюарку і Филаделфії за першенство у футболі Сходу Америки. Зоя Полевська, при фортепіяновому акомпаніяменті свого батька проф. Миколи Полевського виконала ряд українських і міжнародних композицій, в цьому і своїх власних, здобуваючи, як звичайно, признання публіки.

● **Українець Юліян Михайлюк** одержав дня 23 липня ц. р. під час відвідин Єлисавети II в Реджайні стипендію її імени в сумі 1,200 долярів на продовжування вищих студій. Стипендію імені Королеви Єлисавети асиґнував саскачеванський уряд з нагоди королівської візити. Юліян Михайлюк походить з Кридор, Саск., закінчив в 1958 Педагогічний Каледж при Саскачеванському Університеті з відзначенням і тепер плянує продовжувати маґістерські студії в Саскачеванському Університеті.

Українці беруть участь у відзначенні роковин відкриття Гудсону

В Олбані, Нюйоркського стейту, ідуть приготування для відзначення річниці відкриття і прослідження ріки Гудсону й озера Шемплейн. Представники 18 національностей беруть участь у приготуваннях, а між ними є українці. Дня 3 серпня ц. р. відбулися знову збори в цій справі в Інституті Історії і Мистецтв в Олбані. У нарадах взяли участь від українців Петро А. Бачинський, Ярослав Білас, Михайло Савків і Роксоляна Білас з Коговз, Н. Й. Танцювальна група „Верховина" під проводом п. Михайла Савкова запрошена до участи в мистецькій частині програми, яка відбудеться 16. вересня в Нюйоркській Стейтовій Арморі, Олбані, Н. Й. Кожна національна група має свого представника в загальному підготовному комітеті, а від українців входить до комітету п. Петро А. Бачинський з Коговз, Н. Й. Святкування заповідаються величаво й українці вкладають багато праці, щоб їх виступ випав достойно і якнайкраще. Зголошені національні групи танцюристів начисляють 250 учасників.

Асоціяція Портових Вантажників мала б бути прийнята знову до АФП-КІО

Форест Парк, Па. — Спеціяльна комісія чотирьох віце-президентів Американської Федерації Праці та Конгресу Індустрійних Організацій (АФП-КІО) розглядатиме в найближчому тижні справу поновного прийняття Міжнародної Асоціяції портових вантажників (ІЛА) до АФП-КІО. З цього об'єднання робітничих спілок портові вантажники були виключені перед 6 роками. Передумовою прийняття портових вантажників до АФП-КІО мала б бути їх згода на встановлення пробного дворічного періоду приналежности до АФП-КІО і встановлення співпраці між Міжнародною Асоціяцією Портових Вантажників і конкуренційною спілкою Міжнародне Братство Портових Вантажників, яка була створена в 1953 році для боротьби з ґанґстерськими впливами у проводі і в рядах ІЛА.

ЮНЬЙОРИ УСК-у НЮ ЙОРК ЗДОБУЛИ ПЕРШЕНСТВО У ФУТБОЛЬНИХ ЗМАГАННЯХ НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка, Кергонксон. (Е Ж.). — Упродовж тількищо минулого кінця тижня ця оселя Українського Народного Союзу в Кетскильських горах пережила два великі дні що стояли під знаком футбольних змагань за першенство Сходу Америки і приязних на цих змаганнях багатьох соток громадян, переважно молоді. Три відомі наші фувбольні дружини юніорів: — Український Спортовий Клюб Ню Йорк, що здобув у цьому році чемпіонат ЗДА, „Тризуб" — Филаделфія і „Чорноморська Січ" — Нюарк вперше зустрілися на новому футбольному грищі Союзівки у розграх за першенство Сходу Америки. Переміг у змаганні УСК - Ню Йорк. До цих важливих змагань дружини виступили в складі:

УСК-Ню Йорк: Я. Калина, М. Катинський, В. і Я. Кульба,, В. Панчак, І. Попович, Д. Сартоні, Я. і В. Шмотолоха, О. Ховайло, Вільгельм Франц, А. Жолудко, А. Шепарович, Хр. Періг, М. Копчинський; ланковий Р. Лисняк.

„Тризуб"-Филаделфія: — І. Кобилянський, Б. Послушний, О. Нотум, І. Петик, Г. Поритко, Р. Жилавий, Г. Чубатий, Р. Куровась, Ю. Пальсат, О. Субтельний, Я. Рудакевич, І. Костюк, Б. Скульський, А. Андрюх, Л. Гохманюк, В. Луценко, А. Білецький; ланковий І. Ігнатюк.

„Чорноморська Січ" - Нюарк: Ю. Дуткевич, М. Преничь, В. Коздоба, Ю. Саварин, В. Лужняк, Д. Хромовський, М. Гура, О. Попович, Л. Вільчак, В. Вільчак, Ю. Гординський, Г. Кирали, Л. Сузанський, А Хруцький, І. Савицький; ланковий: Л. Рудзінський.

Відкриття змагань

Змагання відкрив головний предсідник У. Н. Союзу п. Д. Галичин, вітаючи змагунів на терені „Союзівки" і бажаючи усім успіхів. З черги вітали змагунів заст. головн. предсідника і керівник спорту УНСоюзу п. Й. Лисогір та голова СУАСТ-Схід д-р. Е. Жарський. Почесний викоп м'яча на половині грища виконав п. Дмитро Галичин, після чого почалися змагання.

Тризуб — Ч. Січ. 2:0 (1:0)

По майже рівнорядній грі, веденій переважно у полі, у змаганнях переміг „Тризуб" зі стрілів Палсада (карний коп) і Чубатого.

УСК — Ч. Січ 4:0 (2:0)

Ворота для УСК-у здобули: Шмотолоха, Копчинський (2), Сартоні.

УСК — Тризуб 4:2 (2:1)

Змагання, по перших нервозних хвилинах гри, почалися серією воріт, що її відкрив Чубатий. Одну хвилину пізніше швидкою і гарною комбінаційною грою УСК вирівнав стрілом Шмотолохи. Напруження на грищі і на чисельно заповненій видцями зеленій трибуні збільшилося, коли УСК здобув ворота зі стрілу Копчинського, а після половини гри, вже в перших хвилинах вирівняв Тризуб зі стрілу Палсата. Перемогу для УСК-у вирішив Сартоні, використавши непорозуміння оборони, а остаточний вислід запечатав Копчинський.

Гра обох дружин була рівнорядна. Треба радіти, що Управи наших клюбів доложили усіх зусиль, щоб вислати свої дружини на ці змагання. Організація турніру спочивала в руках ланкового СУАСТ М. Бойцуна та дир. УСК-Союзівка, п. Вол. Кваса. Суддювали: д-р Хребтовський (Шикаґо), д-р Павлічка (Филаделфія) та п. А. Лапічак (Нюарк).

Після змагань відбулося врочисте закінчення турніру. Від імені УНСоюзу та Управи Союзівки, п. Й. Лисогір погратулював переможцям за здобуття цього почесного звання першуна та передав нагороду, що її уфундувала управа „Союзівки". Гратуляції першунам зложив в імені управи СУАСТ-Схід його голова д-р Е. Жарський.

Переможці у змаганнях — Юнійори-УСК-Ню Йорк

Тунісія оскарила Францію за нове порушення її кордонів

Туніс. — Уряд Тунісії заклав офіційний протест перед французькою амбасадою в Тунісі та берпосередньо перед урядом у Парижі проти острілювання французьким бамбардувальником туніського містечка Бірет Зітуна. Ця атака була — твердить Тунісія — актом плянової аґресії, бо водночас від сторони місцевости Лякруа по альжирському боці вмаршували до Тунісії три танки і два панцерні авта. Французький комунікат не заперечує, що французькі війська переслідували альжирський партизанський загін аж на територію Тунісії, куди він схоронився, але заперечує, наче б бомбардовано з повітря назване містечко. Тунісько-альжирський кордон є раз-у-раз тереном французько-туніських суперечок й сутичок у зв'язку з фактом, що альжирські партизани використовують територію Тунісії, як свою організаційну і випадову базу у війні проти Франції в Альжирі.

В АМЕРИЦІ

● **Сенат ЗДА** під час свого засідання в дні 13 серпня ц. р., затвердив програму відновлення Цивільного Корпусу Консервації, установу створеної в добу „Ню діл"-у для поборювання депресії. Затверджено цю програму в Сенаті 47 голосами проти 45. В конґресових колах думають, що Президент поставить своє вето проти цього законопроєкту.

● **Бразилійський конґрес** обмірковує справу проголошення виїмкового стану, що мало б вможливити урядові боротьбу із спекуляцією харчами, яка в останній час дуже посилилася і внаслідок якої із ринків і крамниць зникли м'ясо, картопля і квасоля.

● **Д-р Мілтон Айзенгавер**, в першому дні своїх відвідин у Мехіко Сити поінформував членів американської амбасади в цьому місті про свою поїздку до СССР і Польщі, що її він відбув разом з віце-президентом Ніксоном і цього ж самого дня відбув конференцію з мехіканським президентом Адольфом Льопезом Матеосом і потому відбув зустріч з міністром торгівлі Антоніом Ортізом Мена та з представниками інших міністерств.

● **Страйк цукроварняних робітників в Арґентині**, що тривав 20 днів, закінчився перемогою робітників, які одержали 70-процентову підвишку заробітної платні. У страйку брало участь яких 100,000 робітників.

● **Віце - президент Ніксон** заявив під час свого виступу на прийнятті гольфового клюбу в Спрінґ Лейк, Н. Дж., що відвідини Хрущова у ЗДА і през. Айзенгавера в СССР не можуть вплинути у ніякому випадку на зредукування оборонних заходів З'єдинених Держав Америки. Тепер і в майбутньому Президент мусить мати можливість переговорювати з Совєтами з „позицій сили".

● **Сенатська підкомісія для закордонних справ** виступила з вимогою розгляду і перевірки програми мілітарної й економічної допомоги, уділюваної З'єдиненими Державами Південному В'єтнамові. У зв'язку з цією справою мали б бути вислані до В'єтнаму спеціяльні співробітники підкомісії.

У СВІТІ

● **Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммер**шилд скаржиться в своєму офіційному звідомленні, що держави - члени Об'єднаних Націй, які зобов'язались заплатити $55,200,000 на військо ОН, чи пак „міжнародну поліцію", що виконує службу в прикордонній ізраїльсько - арабській смузі, вплатили ледве 33 мільйони. Гаммершилд вимагає на наступний р к $61,863,000 на утримання цього війська, але нема надії, щоб можна було їх стягнути їх. СССР і його сателіти взагалі не платять ані сотика.

● **Ген. Френсіс де Ґінґан**, шеф штабу англійського маршала Монтґомері в останній світовій війні, заявив, що пробуватиме замирити названого старого маршала з президентом Айзенгавером, якого Монтґомері образив неперебірливою критикою його стратегії в протинімецькій кампанії.

● **У містечку Віґґервот, в Дербішайрі (Англія)**, під час ремонту старої церковці Всіх Святих, виявлено під тинком мальований на стіні кольоровий образ. Викликаний із Лондону фахівець розкрив голову Христа і постаті чотирьох святих. Мальовило походить з половини 12-го сторіччя.

● **Східньо - німецький комуністичний уряд** повів широку кампанію за популяризацію руханки: у школах заведено обов'язкове навчання руханки, у фабриках переривають працю на 10 хвилин для ранньої руханки, призначено нагороди й випущення відзнаки для запопадливих руханківців.

● **В Єгипетському музеї в Каїро**, одному з найкращих музеїв у світі, вкрадено золотий „жезл фараона", знайдений у могилі фараона Тутанкамена в 1922-му році. Крадіж виявлено випадково: совєтський професор Петровський з Ленінграду звернув увагу провідникові музею, що під ґабльотою подано 12 жезлів, а насправді є їх там 11. Вкрадена пам'ятка походить з 1500-их років перед Хр., себто має понад 3,400 років. Її вартість безцінна. Єгипетські власті переконані, що вкрадену дорогоцінність вже перепачковано за кордон.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕСПОКІЙ У ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ

Конференція 20-х міністрів Південної і Середущої Америки з участю державного секретаря З'єдинених Держав, яка від середи минулого тижня відбувається в столиці Чіле, Сантіяго, носить офіційну назву: „Зустріч для нарад Організації американських держав". Це перша така спеціяльна конференція за вісім років (остання відбулася в квітні 1951 р.) і п'ята в історії панамериканського руху. На її скликанні настоювали особливо З'єдинені Держави, але і перед скликанням і ще тепер, під час її тривання, у пресі американського континенту віддзеркалюються поважні сумніви, чи ця конференція внесе заспокоєння в бурхливі відносини Латинської Америки, чи, навпаки, розбурхає пристрасті.

Середущо-південна частина американського континенту ніколи не відзначалась зразковим спокоєм, правопорядком і пошануванням людських та громадянських прав, а революції — це невід'ємна частина історії тих країн. Однак, протягом останнього року ці відносини дійшли до стану, який загрожує повною „балканізацією". Куба і Венесуеля, Домініканська республіка, Гаїті, Гондурас, Нікарагва, Коста-Ріка і Панама — раз-у-раз стають чи то предметами збройних наїздів, чи самі сіють неспокій у сусідів. Парадоксальність ситуації в тому, що країни Південної і Середущої Америки, які залюбки називають себе найбільш свободолюбними країнами, заводять у себе часто диктаторські режими, з агресивними амбіціями супроти сусідів. У Домініканській республіці панує диктаторський режим „генераліссімуса" Рафаеля Леонідаса Трухілльо-Моліни, в Параґваю по-диктаторськи володіє генерал Альфредо Стреснер, на Кубі масмо диктатуру Фіделя Кастра. Потік лайок і особистих образ, що минулого четверга розлилися на конференції в Сантіяго у „дипломатичному ділолзі" між міністрами закордонних справ Куби і Домініканської республіки — це яскравий наглядний доказ не тільки відсутности взаємної толеранції, але й ненависті, що панує між деякими латинськими країнами.

В історичній боротьбі проти супремації спершу європейських колоніяльних держав, а опісля Північної Америки, латинські країни настоювали на визнанні принципу невтручання в їхні справи. Цей принцип ліг в основу сучасного панамериканського руху, охопленого політично в Організації американських держав, що й спонзорує конференцію в Сантіяго. Поруч із принципом взаємного невтручання у внутрішні справи латинських країн, Організація американських держав визнає принцип демократії. З заведенням диктатури у деяких з тих країн пошанування принципу демократії, як найкращої гарантії взаємної толеранції і конструктивної співпраці, втрачає практичну вартість. З'єдинені Держави опинились в дуже трудній ситуації, бо, з одного боку, втримуючи приязні взаємини з диктаторськими режимами — наприклад, попереднім кубинським режимом диктатора Батисти — вони наражають себе на закид, що фаворизують диктаторів всупереч інтересам народних південно-американських мас, а з другого боку XV стаття чартеру Організації американських держав, прийнятого у 1948 році на з'їзді в Боґоті, говорить виразно, що „ні одна держава чи група держав не має права безпосередньо або посередньо інтервеніювати, без уваги на мотиви, у внутрішні або зовнішні справи іншої держави". Саме тому неможливо скинути збройною інтервенцією диктаторський режим домініканського „генераліссімуса", дармащо його інтриги та організування ним збройних партизанських ватаг проти Венесуелі і Куби викликають таку ж реакцію збоку тих країн і заохочують інших наслідувати такі ж методи.

Віце-президент Ричард Ніксон, вернувшися з своєї останньої подорожі по Південній Америці, пропонував, щоб ЗДА, формально зберігаючи взаємини з усіми країнами Латинської Америки без уваги на їх режими, все ж проявляли „холод" супроти диктаторських країн і „сердечність" супроти демократій. У практиці здійснювати це дуже трудно. Державний секретар Кристіян Гертер, не називаючи нікого на ім'я, палко рекомендував в Сантіяго демократію, але за одинокy потенціяльну гальму для інтриг та агресивних затій диктаторських режимів визнав Комісію Трьох, що її запропонував вибрати — для стеження за відносинами в неспокійних обширах західної гемісфери та діяння в ролі консиліяторів. Гертер підкреслив причину журби ЗДА з приводу оцих невтішних відносин: вони є ідеальним тереном для ведення комуністичними агентами підривної акції, для використовування політичного неспокою і бідности низів у провокаційних цілях. Тому впорядкування відносин у Середущій і Південній Америці лежить в інтересі не тільки тих країн, але й Північної Америки та всього вільного світу.

Любомир О. Ортинський

ФЕСТИВАЛЬ НАХАБНОЇ КОМУНІСТИЧНОЇ ПРОПАҐАНДИ

II.

Відень. — Добре зробила молодь західних і невтральних держав, що не обмежилась самим лише пасивним бойкотом арaнжованого Москвою фестивалю, але подумала й про те, щоб в міру можливостей протидіяти комуністичній пропаґанді. З цього огляду віденський фестиваль треба розглядати як першу спробу сил, спробу розкрити забріхану машинерію московської пропаґанди. Очевидно, сили були нерівні: з одного боку тоталітарно-зорганізована і величезними фондами підсилювана комуністична акція фестивалю, а з другого — в переважній більшості імпровізовані, припадкові сили. В такому нерівному змаґу шанси на успіх могла мати тільки та сторона, яка мала сильніші арґументи. Комуністи та їхні попленчаті кинули когорти уніформованих і вишколених аґітаторів, приваблюючи публіку мистецькими показами своїх професійних ансамблів і до охрипіння кричали — мир і дружба. Молодь вільних країн, нерідко за підтримкою австрійських властей, висміювала і розкривала сов-фестивальну дійсність, роздавала документарну літературу, вілаштувала виставку на тему нищення совєтським режимом релігії і організувала екскурсії на кордон.

Виступаючи завжди гуртом, вони повторювали завчені фрази з передовиць „Радянської України" чи „Правди", старалися відповідати на арґументи своїх українських співрозмовців і аґітували за поворот на „родину". Ця група учасників відзначалася відрецитованими фразами, що прибула з України вибагливими, на мітінґ скроєними костюмами, готовістю до розмов і до занудиі повторюваними пропаґандивними фразами. Вони були опікунами рядових учасників, які в скромненьких костюмах творили публіку, що на команду проводирів мусіла кричати „мир і дружба", співати пісень і... мовчати.

Виставка української книжки

На фестиваль приїхали до Відня декілька українських студентів і журналістів різних наших політичних середовищ. В міру можливостей вони старалися інформувати українців з УССР про українську еміґрацію, дискутували на теми ситуації в Україні і в СССР. Весь час фестивалю була відкрита в одній із центральних книгарень Відня навпроти храму св. Степана на Ґрабені, виставка українських книжок і інших видань, що появилися поза кордонами СССР. Влаштована Генеральним Секретаріятом закордонних справ УГВР і Дослідно-видавничим Об'єднанням „Пролоґ" в Ню Йорку ця виставка знаходилася в прямому місці, що її практично мусіли відвідати всі, які оглядали храм св. Степана. Таким чином майже всі українці з совєтської делеґації познайомилися з її змістом, впрше довідавшись, зокрема, про Енциклопедію Українознавства, про перевидану 11-томову „Історію України" Грушевського, та інші видання.

„Подивись на залізну заслону!"

Під таким кличем зорганізовано ряд прогулянок на австро-угорський кордон, щоб дати змогу невтральним учасникам фестивалю, які припадково попали на цю імпрезу, власними очима переконатися, як на ділі виглядає совєтське — мир і дружба. Так звана мертва смуга переораної і заскородженої землі по угорському боці, на якій не має ніякого сліду життя, і вартівничі вежі з наїженими скорострілами — справили на відвідувачів разюче враження. І коли вони верталися до Відня в них уже були відкриті очі на справжні цілі організаторів фестивалю. Вони засипали їх неприємними питаннями і, нерідко, відмовлялись від дальшої участи в фестивалі.

Велику роботу провели також угорці, які в пристрасних виступах оповідали про угорське повстання, про брутальне придушення большевиками всенародного зриву і про московську імперіялістичну політику.

Українці на фестивалі

Подібно як в Брукселі, українці з УССР виступили у Відні на фестивалі не як окрема група, а „вмєстє" з Совєтським Союзом. За вийнятком зарекомандованого на концертовому виступі в залі „Концертгавзу" українського гопака і ще двох вокальних виступів: бандуристок і солістів, існування української молоді в СССР не було взагалі відзначене.

В совєтській делеґації і серед совєтських „туристів" було 150-200 українців, вибраних з усіх областей УССР. В більшості це були представники „нової кляси" управлінського апарату, про українців, які в зустрічах з українцями з-поза СССР вихваляли совєтські здобутки і „щасливе життя в УССР."

Українська Служба Божа в храмі св. Степана

Завдяки невтомним старанням о. д-ра Володимира Гавліча, ЧССВ, 2-го серпня відбулася в храмі св. Степана у Відні величава Служба Божа, в якій взяло участь 12 священиків, в тому числі румунський і російський. Це Богослуження, що було відправлене в намірені українськoї і інших поневолених Церков, стягнуло до храму понад 6 тисяч людей, між ними членів дипломатичного корпусу і австрійського уряду. Підсилений співаками віденської опери хор парохії св. Варвари, нові, чудові ризи — дар добродіїв з Шикаґо, колишніх парохіян о. д-ра Гавліча, полум'яна проповідь німецького проповідника-монаха, а наприкінці спільна молитва за поневолені Церкви (починаючи з української, виголошено молитви у вісьмох мовах з китайською включно) залишили на всіх присутніх глибоке враження. Проти цієї Богослужби за кілька днів перед її відбуттям гостро і безуспішно протестував в австрійському міністерстві закордонних справ совєтський амбасадор Лапін, арґументуючи свій демарш такими словами: „Я не маю нічого проти того, щоб вони молилися, але чому саме під час фестивалю?"! Цю інформацію принесла на перших сторінках австрійська преса, і вона викликала ще більше заінтересовання Богослужбою, причинившися до такої масової участи віденського і чужинецького населення. До речі, про цю Богослужбу повідомляли спеціяльні чотиримовні афіші, на яких була зображена сильвета львівського храму св. Юра.

Зенон Стефанів

СУН ТЗУ-ВУ І ХОЛОДНА ВІЙНА

Під поняттям війни розуміємо загально політичне й ідеологічне змагання, яке завершується насильним накиненням своєї волі противникові.

Два західні найвизначніші воєнні теоретики формулюють це так: ген. Жоміні (1779-1869) називає війну „жахливою і хвилюючою драмою, вислідн якої залежать від багатьох моральних і фізичних замішань"; а ген. Клявзевіц (1780-1831) стверджує, що війна, з огляду на свої джерела і цілі, є політичним актом, а зогляду на збройні дії є актом насильства, по вичерпанні всіх можливостей діяння мирними засобами.

Всі воєнні теоретики вважають за властиву війну тільки збройні змагання противників, що в кінцевому висліді має привести до знищення живих сил одної ворожої сторони. На їх думку, специфічним змістом війни є бойова діяльність озброєних сил — бій, операція, битва.

Модерна воєнна наука — це ціла система знань про закономірність війни та способи її підготови і ведення. Сюди входять, поруч із суто воєнними елементами, як стратеґія, оперативне мистецтво, тактика, організація і підготова військ — також і соціяльно-політичні, моральні й економічні фактори.

Після закінчення другої світової війни Совєтський Союз почав на найширшу скалю т. зв. холодну війну, що своїми методами відрізняється від клясичного поняття війни. Така війна полягає в підривних акціях, ведених всякими способами, включно із постійною збройною загрозою. Цю війну Кремль провадить на чотирьох, тісно між собою пов'язаних і співзалежних відтинках — психологічним, політичним, економічним і фізичним. Дуже влучно став холодної війни окреслив ще Троцький: „ані мир, ані війна", а Ленін написав, що „найбільш відповідною стратеґією є відкласти воєнні операції до часу, коли моральний розклад противника дійде до такого ступеня, на якому вимірення смертельного удару буде можливе і легке".

Всупереч загальному погляду, большевики не вигадали холодної війни, а тільки виконують в практиці стародавню азійську доктрину т. зв. „посередньої дії", що її розвинули Маркс і Енгельс, а застосували Ленін і Сталін.

Творцем холодної війни є славний старокитайський воєнний теоретик, філософ, полководець і воєначальник Сун Тзу-ву, що жив наперелом 6-5 століть до Хр., тобто приблизно тому 2500 років. Він є автором капітального і по сьогоднішній день актуального твору п. н. „Мистецтво війни", що належить до найстарших публікацій клясичної військової літератури. В цьому творі, що складається із 13 розділів, він обговорює дуже образно основи успішного ведення війни.

В рамках газетної статті трудно обговорити цей трактат, тому обмежимося коротко характеристикою. Сун Тзу-ву означує поняття холодної війни, як досягнення політичних цілей, політичними методами без збройного удару. Збройний конфлікт він уважає за остаточний засіб війни, що повинна бути виграна тільки при помочі попередніх дій. Він твердить: — „Той хто вміє вести війну, підкорює чужу армію без боротьби, здобуває чужі фортеці без облоги, розтрощує чужу державу, не тримаючи довго в поготівлі свої війська". Щоб допровадити до такої перемоги, Сун Тзу-ву, як один із перших воєнних теоретиків, видвигнув на весь ріст проблематику найважливішого засобу до цього, а саме — стратеґічної і тактичної розвідки. Для ілюстрації його тез наведемо оригінальні сентенції з його твору: „Дезорґанізуйте все, що є добре у ворога. Втягайте представників найвищих шарів суспільства у ганебні вчинки, незгідні з їх становищем, а опісля, в міру потреби, виявляйте їх злочинства. Нав'язуйте контакт з найбільш занепалими людьми у ваших ворогів; розсівайте незгоду і невдоволення, молодих кидайте на старших. Старайтеся, щоб військові ваших ворогів постійно бракувало вижерлення і виряджения. Впроваджуйте музику і розпусницю для розкладу обичаїв. Багато обіцяйте, роздавайте подарунки, ошукуйте, щоб тільки довідатися, що діється у ворога. Не жалійте грошей, вони вернуться з великим відсотком. Всюди посилайте шпигунів і ніхто не повинен бути ліпше від них оплачуваним".

Керівники московсько-большевицької змови, щоб дійти до кінцевої перемоги — стосують власне в практиці, літера в літеру, вчення Сун Тзу-ву. Що саме, уживаючи сучасної мови, означають в переносному розумінні „музика і розпусниці" — не важко відгадати.

У наступній статті постараємося поінформувати читачів про американську стратеґічну розвідку — один з дуже важливих елементів оборони проти совєтського наступу в холодній війні.

Леонід Полтава

РОМАН ПРО ЛЮДСЬКУ ГІДНІСТЬ

Улас Самчук — „ЧОГО НЕ ГОЇТЬ ВОГОНЬ"

Це у своїй славнозвісній „Волині" Улас Самчук писав про наростаючий у поневоленій Україні „згущений крик життя" і передбачав прихід нового типу української людини, для якої, більше чи менше свідомо, ім'я українця буде адекватним поняттю гідности людської гідности на рідній землі. І коли 1941 року центр одного шестидесятитисячного міста на Волині злетів у повітря, коли розпочалася Друга світова війна, — такі люди прийшли. У романі „Чого не гоїть огонь" автор персоніфікував їх у постаті головного героя — Якова Балаби із Дермання.

Увесь роман, усі його 290 сторінок оповідають нам про Якова Балабу, про новий тип української людини. Він, цей тип, знає чимало відмін; його остаточне завершення і сам автор бачить ще не в Балабі. Але Улас Самчук веде читача, і напевно цілком свідомо, не по найвищих горах, а берe людей із самої гущі народу, з різних сторін України, що волею Москви й Берліну мусіла вмерти — і не вмерла.

Яків Балаба — стихійний українець. Він був уланом у польському війську; захоплювався Лондоном і Кіплінґом, взагалі читанням. У нього широкий кругозір; не чужі йому елементи романтики. Він гуманіст, і тому його дехто з місцевих хлопців характеризує такими словами: „...Україна, на його думку, сама по собі отак з розвитку, з проґресу, з інтелекту має вилізти, мов той хрущ з борозни"... (стор. 34).

Вийшло ж про інше. Хлопці, волюнтаристично настроєні українські патріоти, напевно члени ОУН, не завжди розуміли Балабу, коли той не захоплювався ідеєю повстання. І справді, вони його не до кінця розуміли, бо Яків Балаба органічно увірував в Україну та перемогу українського народу в бою за місце під сонцем. Таке органічне увірування не може вимагати негайного повстання, хоча ніяк його, як побачимо далі, не виключає. Таке увірування в першу чергу спирається на праці в ім'я добра народу, на широких знаннях, на самовдосконаленні, на внутрішньому українстві.

Поранений першими німецькими бомбами, Яків потрапляє (цілком випадково) до однієї звичайної родини. Добре володіючи німецькою мовою, він не задумуючись, рятує цю родину від виконання німцями на вулицю, свідчачи, що тут живуть німці. Молодша донька Зільберів, Шпринцдя, намовляє Якова втікати разом за кордон, геть з цієї „небезпечної землі". Яків розуміє її важке становище. Шпринцдзі зрозуміти Якова-українця важче. Ось цікава розмова з роману:

— „Добре вам! Що вам! Ви не жид! — обернулася до нього Шпринцдя.

— Ще гірше!

— Що може бути ще гірше?

— Мабуть є й таке, — відповів Яків."

Яків народжувався вдруге. У вогні й диму війни він збагнув, що йому, українцеві, синові свого народу, не можна кидати своєї землі. Тому в епізоді (до речі, гостро обіграному автором, настільки гостро, що випадає тема Яків-Шпринцдя взагалі із архітектури твору) перебування Балаби у Зільберів важливе не тому, що Яків допомагає родині, не те, що на Зільберів упав добір за кольором підтримку большевиків і, таким чином, виступ проти українського народу. Ні, тут є щось важливіше: Шпринцдя з радістю покидала Україну — фізично й духово — Яків Балаба із Дермання не міг покинути свого народу ні фізично, ані тим більше — як і десятки тисяч емiґрантів — духово. Це — одна із рис нового типу української людини, що присуджувала сама себе на все, включно із смертю, в гігантській боротьбі між двома чужими потугами: могутнім духом, велична третя сила — національна — у Другій світовій війні.

Між Сталіном і Гітлером, між Москвою в червоній сорочці і Берліном у чорній — Яків Балаба став спочатку з голими руками, але з непереможною вірою і невідкличним поняттям обов'язку перед своїм народом. Яків Балаба, зодягши уніформу німецького інструктора, ще гостріше відчув, що він — „син землі", що не, належить ані до „нур фюр дойче", ані до Москви, що органічно не може належати нікому, крім Дермання, Волині, України...

Народжена на Волині, згодом закинена долею в УССР, совєтська розвідчиця Віра Ясна (авантюристка, жадібна на пригоди жінка, пройдисвітка, яку інколи обійшає вогонь совєтської розвідки (рому) в розмові із Яковом Балабою неспodівано стверджує народження нового типу українця:

„— Я думала — ви... ви... простий... націоналіст, фашист, комуніст, щось таке. Українці мають свій окремий поділ. І враз бачу несподівану течію, щось може навіть в нище".

Працюючи на два боки (одноразово і в німецькій розвідці) Віра Ясна несподівано зробила велике відкриття, значно важливіше, аніж би вона відкрила (для німців чи совєтів — не важно) кілька засекречених ворожих дивізій! Розвідчиця Ясна відкрила людину, яка не була тим чи іншим, а всецілим і неподільним: українцем, „сином землі". Не в'язаним партійними доктринами, партквитком чи будь-яким політичним зобов'язанням, крім власного почуття чести й гідности.

Яків Балаба мав родину. Та все — „мінялося, ніби нусень заліза під ударами ковальського молота". Під тиском подій Яків то кидався до рідного, то потрапляв у інші середовища й крутежі, хоч завжди тужив за своєю безмежно відданою йому дружиною.

Зникла Шпринцдя, прорвавшись на Захід; на якийсь час зникла з обрію Ясна. Нінка відкрили небезпеку в Якові, бо ж вони „не прийшли робити Україну". Арешт. Допити. Звільнення з тим, що Якова мають послати на працю в Німеччину. Але цього людина не так то легко вирвати з зайді-чужинцеві: Яків Балаба раз назавжди вирішив залишитися на рідній землі, при своїх, біля своєї родини. Події знову штовхнули його від рідної стріхи, але не з рідної Дерманщини: Яків вріс у цю землю, та вже не отим вростанням українського селянина, а ще й людини, яка

(Закінчення на стор. 3-тій)

НАПИШУ ЛИСТА...

Напишу листа я без адреси,
Човником пущу
його в струмок.
Срібні крила
розстеляди плеса
У країну сонячних думок.
Він на твій
прибитись мусить
острів
В серці тиху
гавань віднайти —
Це моя душа
листом у гості
Вирвалась з в'язниці самоти.
Це душа човенцем паперовим
В океанім долі крутежі
Шляхом мрій
кружляє пурпуровим,
Що в країну зоряну лежить.
Може, лист на твій
прибється острів,
Може, згине він
на лезах хвиль,
І дарма чекатиму я в гості
Вістку,
що не прийде
нізвідкіль.

ВІРА ВОРСКЛО

Армандо Палясіо Вальдес

ХОСЕ

Повість

З еспанської мови переклав: Богдан І. Лончина

(13)

VI.

Вийшло те саме, що кожного року. Наприкінці „бонітового сезону" біскайські судна стали причиною неспокою в Родільсро. Вечорами нагромаджувалося на березі стільки човнів, що рибалки не могли витягати їх усіх на сушу. Хоч як далеко затягли вони ті судна, що тих, що прибували з моря, вже не було місця і їх власники мусіли залишати їх на ласці моря, прив'язуючи їх до інших. Це було причиною багатьох неприємностей. Люди ремствували і скаржились начальникові порту, але той не міг заборонити біскайцям перебувати в пристані, поки морська команда в Сарріо не наказала їм виїхати. Проте, суперечки не були аж такі часті й такі гострі, як можна було сподіватися, з огляду на мирну вдачу і місцевих, і чужих.

Як довго погода була сприятлива, все йшло досить добре. Та коли прийшов вересень, незгода й ремствування зросли з огляду на небезпеку, в якій опинилися човни, що залишалися на воді. Хоч у цім місяці небо звичайно погідне, а вітер не дме сильно, таки досить часто підносяться великі хвилі, спричинювані бурями, що шаліють на далеких морських просторах. Ці бурхливі хвилі дуже непокоїли власників суден. Вистачило зійти вночі на берег, щоб переконатися, що такі побоювання були слушні. Судна танцювали, штовхали одне одного і витворювали в темряві щось подібне до галасу розхвильованої юрби. Часом видавалося, що це дружня розмова, що це — гаряча суперечка, до якої всі вони хотіли вмішатись одночасно, або це — важка й завзята боротьба, в якій деякі з них мали загинути.

Нарешті один нещасливий випадок переконав усіх, що ті, які найзавзятіше домагалися віддалення біскайців, мали рацію. Одної темної ночі розмова суден обернулася в суперечку, яка ставала щораз гарячішою. О першій годині вночі спалахнув між ними правдивий бій, якого ще ніхто ніхто не бачив. Біскайці, що спали на чердаках, прокинулись і почали маневрувати. Більше як годину пацювали вони напружено, запобігаючи знищенню суден, як своїх так і родільсрських, бо ж поштовхи були жахливі і линви ось-ось могли розірватись. Однак, сила розбурханих хвиль так зросла, що вони, вважаючи себе безсильними, розбіглись по містечку б'ючи на сполох. Коли надбігла допомога, деякі судна вже вели між собою шалений бій не на життя, а на смерть.

Один біскаєць застукав до дверей Хосе:

— Гей, вставай, твоє судно пропало!

Перестрашений моряк зірвався з ліжка, похапцем обтягнув штани й блюзу і вибіг на берег. Ще здалеку його витончене вухо вловило крізь ревіння хвиль глухий зловісний гуркіт. Він довіцe, яке він побачив, приголомшило його.

Море шаліло. Судна, що залишились на воді, заломорочливо кидалися й зударялися щораз частіше. Раз-у-раз чути було глухий гуркіт, подібний до тріщання костей. До цього страшного галасу долучалися голоси човнярів, що бігли ратувати свої човни. Вони лаялися, шукаючи линв, щоб їх прикріпити, старалися віддалити їх одне від одного. Кричали й жінки, боячись більше за життя своїх рідних, ніж за втрату суден; на їх крики човнярі відповідали страшними вигуками. Це все витворювало пекельне ревище, що навівало жах. Темрява не була аж така густа, щоб не можна було розрізнити постатей. До того ж моряки принесли малі лямпи, що, немов світляки, швидко бігали в різних напрямах.

Отямившись, Хосе побіг на місце, де мало стояти його нове судно, те, що було в небезпеці. Він залишив його за скелею, яка врізувалась в море. Вскочивши у човен, що був найближче берега, він перейшов з нього у другий, третій, четвертий, аж до місця, де залишив своє судно. Однак, там його не було. Надаремне шукав довкруги очима, надаремно питався товаришів. Стефано не міг нічого сказати. Нарешті один гукнув до нього в суші:

— Хосе, хвилину тому я бачив, як якесь судно зірвалось. Не знаю, чи це не твоє.

Бідний Хосе стояв мов уражений громом.

— Воно не могло заплисти дуже далеко, — сказав моряк, що стояв біля нього. — Вітер тепер слабкий і йде від моря; його мабуть викинуло на сушу.

Сказав він це з думкою потішити Хосе, і більше нічого. Проте Хосе набрав надії.

— Гаспаро, дай мені лямпу! — крикнув він до моряка, що був на суші.

— Що ти хочеш робити?

— Піду вздовж берега, може знайду.

Моряк, що потішав його, повний співчуття, сказав:

— Я йду з тобою, Хосе.

І вони втрьох, залишивши родільсрське побережжя, пішли понад морем, оглядаючи всі місця, де могло прибитися судно. Перейшовши так майже милю поміж скелями, вийшли на пісковий берег. На це місце Хосе головно покладав свою надію. Але, перейшовши його повoлі вздовж і впоперек, не побачили нічого.

— Мені здається, Хосе, що даремно йти далі, — сказав Гаспар. — Дорога між скелями мусить бути вже залита морем, а тоді не буде як підноситься...

Хосе настоював на тому, щоб іти далі. Він сподівався знайти своє судно в малій затоці Льос Анхелєс. Та побережжя було справді залите водою і, хоч як близько гори вони йшли, все таки хвилі вже їх досягали. Одна така хвиля загасила лямпу. Тоді моряки рішуче відмовились зробити хоч би один крок вперед. Ніхто з них не мав при собі сірників, щоб лямпу запалити, а іти без світла це те саме, що наражати себе на небезпеку розбити голову або зломити між скелями ногу.

Хосе лишився сам у темряві, між горою, що підносилася над головою, і оскаженілим морем, хвилі якого були немов величезні темні пащі, готові його проковтнути. Та моряк не боявся ні хвиль, ні темряви. Перескакуючи з каменя на камінь, він дістався до затоки Льос Анхелєс. Але й там не побачив нічого, хоч переглянув одну за одною всі скелі. Стомлений і розбитий, з пораненими ногами завернув він у напрямі дому.

Коли він прибув на велику пляжу близько одільсра, вже розвиднювалося. Сонце малиново підіймалося по блакитному небі. Море лютувало. Вода, що змивала берег, була каламутна, як завжди, коли хвилі витворюються в глибині моря. Хосе задержався перед хвилями, споглядаючи на ту панораму з зацікавленням моряка, яке ніколи не вгасає. В його погляді не було ні надії, ні розпуки. Звикнувши до того, що їх життя й достатки на ласці моря, рибалки переносять покірно його жорстокість і шанують його гнів так, якби він походив від всемогутнього Бога. В тій хвилині Хосе був більше зажуреним човном, що змагалося зі стихією отам на обрії, ніж своїм власним судном. Він придивлявся до того човна якийсь час, а тоді рушив понад місто до містечка.

Біля перших хат він зрозумів, що втрата судна стане на перешкоді його весіллю. І щойно тоді усвідомив собі, що йшов напів голий і що страшно змерз.

РОМАН ПРО ЛЮДСЬКУ ГІДНІСТЬ

(Закінчення зі сторіни 2-гої)

легко при потребі... „може вести дискусію про Мольтке, Бісмарка"... (стор. 28).

*

З німецького „остарбайтерського" потягу втекли трох — з комсомольців часів Скрипника, які вже встигли побувати й на засланні. У лісах Волині виник загін — повстанська, українська „Зелена бригада". Шляхи, що вели до виникнення отаких бригад, були різні, але причина існувала одна: паростки третьої, суто національної сили у війні між двома зайдами, народження нової української людини — з високою гідністю. Це саме тому оцим наддніпрянцям — Іванові, Максимові й Терещкові — мабуть ніколи не доводилося читати бодай однієї націоналістичної статті чи книжки. А все ж вони пішли в національні повстанці, обернулись у Царенків і Залізняків, які гідно сказали самі собі: людська гідність, досить бути болотом!

Яків Балаба вискочив з ними разом із німецького вагону, разом вони створили в лісі свою „бригаду" і від тоді обернувся герой роману в Трояна, одного з керівників відділу українських повстанців, що спочатку не підлягали нікому і ще яких 30-40 років тому могли б легко скотитися до махнівства. Тепер же, у 1950-их роках, з приходом на арену історії нового типу української людини — людини гідности, вони з часом підпорядкувалися Головній Команді УПА; якщо дехто може й з переконання (політично-світоглядового) так з необхідности — бити ворога одним кулаком.

Українці, поляки, потім і ковпаківці... — ліси древньої Волині наїжилися зброєю в руках різних сил. Віра Ясна, намагаючись збити Трояна з національної дороги, допомогла озброїти його загін. Троян виявив добрі дипломатичні здібності, одержавши московську зброю для боротьби за українську Україну.

Повстанська бригада Балаби-Трояна знищила совєтське гніздо Качана, оборонила людей від нападу батальйону угорців, розгромила німецький карний загін з Рівного генерала Гіндвера, що наступав на Попівщину... Багатьма лісовими стежками водив Троян своїх людей гідности, та все в ім'я українського широкого шляху, на який мала вийти переможна вся нація.

*

Не можна не підкреслити однієї цікавої і цінної деталі в художній манері Уласа Самчука, безперечно найвидатнішого нашого романіста. Розповідь починається в повільному, майже епічному темпі. Що далі, то більше вона пришвидшується, речення стають коротшими, уривчастими, нерви напружуються. Ішли бої, читаємо, наприклад, на стор. 201, палали хати, бігли люди... І раптом — „був травень, розцвітав без, по запорізьких гаях лящали солов'ї.

Автор не примушує природу дощити-плакати тоді, коли персонажі його роману сумують. Навпаки, і то часто, Улас Самчук контрастує переживання героя із майстерними малюнками природи. Тому часто сама природа, а вона особливо гарна на Волині, виступає як персоніфікація чогось по-земному вічного, майже ідеального, зрівноваженого в собі. І тоді люди, що діють на її тлі, стають більше людьми, малими земними істотами з могутніми пристрастями й переживаннями. Герої Уласа Самчука не зійшли з плякату і для плякату не підходять. Можливо, не один читач хотів би бачити в образі Балаби-Трояна втілення найвищих людських чеснот. Автор малює свого героя не за плякатною схемою, не за партійною і не за принципом „біле-чорне".

*

Нова українська людина — людина гідности — росте і вдосконалюється. І буде вдосконалюватися внутрішньо, духово — аж до поняття братерства в нації. Роман допомагає таким людям:

...„Хто знає, чи куплена такою крутою ціною свобода не поможе нам перекувати наші душі і зробити їх не лише твердими, але й вразливими на людський лад, на порядок, на єдність" (стор. 216).

*

Гостро поставлена в книзі проблема смерти.

Багато героїв роману гине. Вся бригада повстанців Трояна впала в нерівному бою з большевиками. Троян ще на вишкільних упівських курсах говорив: — „Хлопці... До нашої „тактики" належить також тактика вмерти".

Загинув брат Трояна — Каленик, бо він співпрацював із ворогами рідної землі; від куль троянівців загинув московський генерал Батутін (тобто Ватутін, один із катів українського народу, якому по війні поставила антинародна влада в Києві пам'ятника); у волинському селі вигинули майже всі мешканці. І сам Троян був свідомий того, що загине. І своїх хлопців у кривках, коли вже насували большевики, він свідомо готував до такого сумного закінчення життя: нехай згодом кобзарі співатимуть про оцих звичайних хлопців, синів селян, службовців, доменщиків, лісорубів — непомітних великих — людей чести, людей гідности. Троян порадив своїй дружині пробиватися на Захід, радив так багатьом. Але сам — ні, бо: —

„...Гордість найшла на гордість, як коса на камінь" — (стор. 234).

Ось ця людська гордість і гідність, в даному випадку — української людини, яка відчула наснагу стати до бою за право вільно жити на своїй вільній Батьківщині, — вона вийшла переможцем після смерти Трояна і його людей, після смерти багатьох тисяч оборонців української нації на власну Державу.

Їх смерть потрясла ворогом. Їх смерть знайшла відгук навіть у заваленій румовищами й машинерією Европі. Навіть по той бік океану. І їх смерть стала одним із джерел відродження нашого народу, внутрішнього відродження, найнебезпечнішого для ворога. Якову Балабі і його друзям „не дали виходу", — і тому вони вмерли. Поступатися вони не вміли й не могли, половинної волі не могли прийняти, а час для остаточної волі не надійшов. Вони й загинули, щоб той час надійшов швидше, щоб пришвидшити процес народження нової української людини.

*

А такий процес відбувається.

Не даремно ж Улас Самчук списав образ Якова Балаби не з ікони, не з леґенди, не з вимріяного. Навпаки, є чимало рис у головного героя роману, що не дозволяють йому опинитися між святими. Що більше, як читаємо на стор. 286, ...„він не належав до радикальних типів... не любив доктрин, був людиною розумного компромісу. Шевченкове „щоб усі слов'яни" — було для нього побажаним сантиментом"... Але — і це головне, супроти ворожого наступу — ...„був людиною чести. Не зносив насильства. Не був для такого роджений. І тут уже ніякі доктрини. Тут уже його людське".

Саме в цьому й полягає особливе значення нового роману Уласа Самчука „Чого не гоїть вогонь": наш високоталановитий романіст увіковічнив образ нової української людини — людини чести й гідности — а відродження цих рис в душі народу вже годі спинити будь-якими доктринами, компромісами збоку ворога, обіцянками, попусканнями тощо.

Чому ми вжили слова „відродження?" Бо в душі Якова Балаби, в душах його друзів по боротьбі, в душах багатьох українців в останньому півсторіччі почали відроджуватися шляхетні, найцінніші риси наших предків — від лицарів Ярослава Мудрого через козаків Хмеля й Мазепи, вояків Армії УНРеспубліки до вояків УПА, до сучасної — в нових формах — боротьби нації.

Слава людям чести! І слава Авторові, що так талановито про них оповів світові! І велика подяка Видавництву „Вісник", що видало книгу про Україну нової доби.

Леонід Полтава.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Українська Громада в Гартфорді, Конн.

Українська громада в Гартфорді, що про її життя дуже мало згадується в нашій пресі, належить також до активних українських середовищ у ЗДА.

Вже 50 років тому засновано тут українську католицьку церкву св. Арх. Михаїла, опісля Відд. УНСоюзу ч. 277 ім. Івана Хрестителя, два відділи „Провидіння", Українсько - Американський Горожанський Клюб, школу, хор, ОДВУ, Станицю Українсько-Американських Ветеранів й інші організації та товариства.

Під час другої світової війни деякі з цих організацій послабили свою активність а інші зовсім заникли. З припливом нової еміграції в 1949 році громада почала знову оживати. Тоді створено Відділ УККА, ООЧСУ, СУМА, станицю Пласту, „Пластприят", відновлено Хор, Вечірню Парохіяльну Школу, придбано більший дім для Горожанського Клюбу, збудовано нову католицьку церкву і востаннє закуплено будинок на школу. Зросла й українська православна громада, що придбала для себе церкву і має тепер священика.

За ініціятивою поодиноких людей створено танцювальну групу „Тирса" Відділ УМІ, Станицю ЗУАДК, Батьківський Кружок, Станицю Братства Дивізійників, ще один Відділ УНС ч. 12, опісля Спортовий Клюб, Кооп. СУМА, Студентську Громаду, Самопоміч і Кредитівку та інші. Востаннє засновано відділ Університету Українознавства, який начисляє понад 10 активних слухачів студентів середніх і вищих шкіл.

Всі організації і товариства об'єднані спільно з Відділом УККА уряджують кожного року Свята Соборности, Листопада, Шевченківське і Героїв.

Крім того деякі організації уряджують свої окремі імпрези чи свята. До таких належить Свято Матері і Миколаївський Вечір, що його уряджує школа, Концерт Коляд. виконуваний Хором чи попис танцювальної групи „Тирса" й учнів відділу УМІ.

Виступ Тирси і Відділу УМІ

Цього року танцювальна група „Тирса" спільно з відділом УМІ влаштувала свій виступ що відбувся в суботу дня 13-го червня о год. 7 веч.

Іван Сельман, відкриваючи цей виступ підкреслив вагу існування цих обох мистецьких груп для плекання українського мистецтва й ознайомлювання американців з нашими народними танками. Опісля на переміну виступали учні кляси фортепіяна і танцювальної групи.

Учні УМІ — М. Кукіль, Б. Рудзінський, М. і А. Пришляк, Р. і Я. Саляк, Р. Гарасимів, О. Любинський, Х. Балко, Д. Гадзевич і І. Захарясевич залежно від свого віку і знання, виконували твори українських, слов'янських і західньо - европейських композиторів та показали великий поступ за минулий рік, в чому, очевидно, є заслуга проф. Цибрівського, що цілою своєю душею відданий праці відділу УМІ 32 танцюристи — дівчата і хлопці від 5—15 років, — деякі діти вже тут роджених батьків, — під керівництвом свого працьовитого керівника п. Гр. Совила і п-ни Ст. Красій у гарних українських строях відтанцювали „Чумака", „Гуцулку", „Подільський козачок", „Гопака", „Аркана", „Метелицю", „Танок леґінів" й інші. Присутні щедро оплескували кожний виступ обох груп. Свято закінчив подякою п. О. Кінах голова „Тирси" а діти обдарували проф. Цибрівського, п. Совила і п-і Красій гарними квітами. Проф. Цибрівський роздав своїм учням на пам'ятку відзначки УМІ і книжечки з музичною тематикою.

Українська Парафіяль на Школа в Гартфорді.

Закінчення Шкільного Року Української Парохіяльної Школи

Тиждень пізніше, в суботу 20-го червня відбулося святочне закінчення шкільного року парохіяльної школи при католицькій церкві св. Арх. Михаїла.

Про нашу вечірню школу українознавства і релігії, що начисляла в останньому році понад 130 учнів, вже була згадка в пресі минулого року. Діти в цій школі мають одну годину релігії, якої учить о. дек. Степан Баландюк у старших клясах і світські учительки в нижчих клясах. Крім того діти мають 3 - 5 годин на тиждень українознавства, якого вчать світські учителі. Останнього року директором школи був п. Роман Романишин, що вчив також 6-ту клясу. В інших клясах вчили п-і Каролина Тесля I кл., п-і Ярослава Кукіль II і V кл., п-і Володимира Теслюк III і VII кл., п. Іван Кукіль українську літературу й історію у вищих клясах і на курсі для старших дітей При школі існує Батьківський Кружок, що помагає учителям й о. пароховi у веденні школи, яка користала з приміщення шкільного будинку і церковної залі.

Навчання в школі відбувалося на досить високому рівні, точно і при великій фреквенції учнів. Діти всі добре говорять по-українськи і в останніх клясах мають багато знання про історію України. Це признали вповні виховники на пластових і сумівських таборах, що зустрічалися з дітьми нашої школи.

В минулому році під мистецьким керівництвом п-і Я. Кукіль школа урядила Свято Матері і Миколаївський вечір.

В день закінчення шкільного року рано діти вислухали Служби Божої та приступили до св. Причастя. Увечорі того дня о. декан Баландюк відправив Молебень до Серця Христового й опісля всі діти разом з учителями уставилися до спільної знімки на церковному подвір'ї. Потім усі діти і батьки перейшли в церковну залю та засіли до гарно прибраних столів. Провів молитву о. декан Баландюк і в коротких, але змістовних словах згадав про обов'язки дітей і батьків у школі і поза школою. З черги промовляв дир. Р. Романишин, який закликав дітей любити все, що українське.

По роздачі свідоцтв діти з вдячности обдарували о. декана і всіх учителів квітами. Потім відбулася спільна перекуска, яку приготовили матері на чолі з п-і К. Оприско, і згодом мистецька частина. На початок діти відспівали Школярський Гимн", опісля йшли деклямації, переплітані веселими сценками та грою на фортепіяні, скрипці і акордеоні.

Подякою для учителів за їхню жертвенну працю, яку зложив в імені Батьківського Кружка п. О. Пришляк і многоліттєвісм закінчено цей присмно переведений вечір. Дай Боже, щоб наша школа і на майбутнє так гарно розвивалася.

Річні Збори Батьківського Кружка

В суботу дня 27-го червня відбулися річні збори Батьківського Кружка. По звіті старої Управи та уділенні їй абсолюторії вибрано нову Управу в такому складі: п. В. Саляк — голова; Мих. Мельник — заступник; Н. Крамар — секретарка; Л. Любинський — скарбник; п-і Радьо, п. Я. Гук і І. Заставський — члени Управи. На зборах багато часу присвячено на дискусію над шкільним приміщенням і правильником Б. К.

Нехай цих скромних кілька рядків буде подякою і заохотою гартфордського активного громадянства до дальшої праці у нашій громаді.

А. П.

Відзначення битви під Конотопом і бою під Бродами на Бобрівці

Колишні вояки I УД УНА, стейту Коннектикат, спільно з пластовими таборами на Бобрівці влаштували в днях 18 і 19 липня ц. р. Свято для відзначення 300-ліття Битви під Конотопом і 15-ліття Бою під Бродами.

На свято це запрошено всі українські комбатантські, молодечі і громадські організації, як теж учасника Бою під Бродами полк. Романа Долинського.

В суботу дня 18-го липня Свято почато Панахидою за поляглих героїв, яку відправив о. дек. Степан Баландюк з Гартфорду над символічною могилою, біля якої з одного боку уставилися колишні вояки I УД УНА, а з другого боку понад 140 учасників пластових таборів: старших пластунів, юнаків і новаків. Ще більше було гостей, які з'їхалися з далеких околиць. Біля самої могили стояли учасники бою під Бродами, пластова старшина і представники інших організацій зі смолоскипами в руках.

Під звуки сурми вони запалили смолоскипами велику ватру. Найбільш зворушливим моментом був апель поляглим, що його перевів чет. Володимир Саляк, голова станиці в Гартфорді. Змістовну промову, нав'язану до річниць Конотопу і Бродів, виголосив полк. Роман Долинський, потім пластуни перевели ватру під час якої співали стрілецькі, пластові і дивізійні пісні. Молитвою „Боже Великий" закінчено перший день святкувань.

В неділю дня 19 липня рано о. А. Кульматицький відправив Полеву Службу Божу, під час якої співав хор з Гартфорду. Багато пластунів приступило до св. Причастя. По Службі Божій відбулася дефіляда пластових таборів, яку відбирали комбатанти, пластова старшина і представники організацій. Опісля полк. Долинський в асисті кількох бувших старшин і вояків зробив перегляд усіх таборів.

Спільним обідом закінчено це гарно подумане і підготоване свято, що мало великий виховний характер для нашої доростаючої молоді.

Треба підкреслити гарну співпрацю і посвяту командантів пластових таборів пл. сен. Єв. Шегрина і пл. сен. В. Бакальця. Вони як виховники здобули собі велику прихильність молоді і батьків.

А. П.

Стефанія з Стебницьких

БЕЗКОРОВАЙНА

урodж. 12-го травня 1900 року в Баворові

номерла

по довгій і важкій недузі, заосмотрена Найсвятішими Тайнами, 15-го серпня 1959 року в Баффало, Н. Й.

ПОХОРОН відбудеться у ВІВТОРОК, 18-го СЕРПНЯ 1959 р. в год. 9:00 рано, з похоронного заведення Флотюка, на цвинтар Mt. Olivet.

Горем прибиті:

Василь БЕЗКОРОВАЙНИЙ — муж
Ніля СТЕЦЬКІВ — донька
Любомир БЕЗКОРОВАЙНИЙ — син
Д-р Євген СТЕЦЬКІВ — зять
Андрій і Ромця — внуки
Марія ГІРНЯК — сестра

З Волі Всевишнього,
в середу, дня 22-го липня 1959 року,
на 48-му році свого трудолюбивого і жертвенного життя, заосмотрена Найсвятішими Тайнами, відійшла у вічність

НАША НАЙДОРОЖЧА,

бл. п. Вільгельміна Марія

КУХТА

з дому СТЕПАНЯК,
кол. учителька народ. шкіл в Станиславові.

Похорон відбувся в суботу, дня 25-го липня 1959 року, з церкви св. Апп. Петра і Павла, на цвинтар тієї церкви в Клівленді, Огайо.

Горем прибиті:

ТОМА — батько (на Рідних Землях)
ІВАН — чоловік
ІВАННА — доня
ВАСИЛЬ і ВОЛОДИМИРА,
ВОЛОДИМИР і МАРІЯ,
СТЕПАН і БРОНИСЛАВА —
шваґри і братові

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Т-во „Українська Січ", Від. 170, повідомляє, що Збори відбудуться у п'ятницю, 21-го серпня 1959 р., в год. 6-ій веч., в приміщенні УНДому при Fleet St. Проситься всіх членів громадно прибути та вирівняти свої вкладки. — П. Мелень, предс.; В. Плечонь, кас.; І. Грабар, секр.

АСТОРІЯ, Л. Ай. — Місячні Збори Б-ва св. о. Миколая, Від. 5, відбудуться в суботу, 22-го серпня 1959 р., в год. 7-ій веч., в залі української кат. церкви Чесного Хреста — 37-09 31st Ave. Просимо всіх членів і членкинь прибути на Збори, з огляду на важливість деяких справ. Довгуючих членів просимо вирівняти свій залеглий довг. — І. Сидор, предс.; А. Климишин, кас.; П. Варнич, секр.

З ОКРУШКІВ ТИЖНЯ

ТРАМВАЙ ЗА ТРАМВАЄМ...

(Фейлетон)

Нарешті допитався... — Ідьте, — каже, — прямо, потім зверніть направо, потім знову прямо, переїдьте невеличкий місток, а там уже питайте когонебудь за фармою „чікен доктора". Слава тобі Господи, заїхав без перешкод! Забриндзував машину перед самими дверима львівсьаго „фрасра" Дуська Каламуняка, який колись на „кракіданах" завідував „цьмаґою", а тепер на фармі кури щупає і сплачує морґедж.

— Сервус, Сянку, бодай ці вибрали президентом! Як ти моцно змінився за того кавалок віку, — привітав мене урадувано Дусько і потягнув до просторої кімнати, заповненої скриньками посортованих ясць. Я не вспів розглянутися добре, як двері широко відчинилися і крізь них влетіла розхрістана Маня, господиня дому. Замість привітатися зі мною по-людськи, вона скривилася і почала ревіти, немов на гуцульськім весіллі.

І Дусько тим часом скинув пластиковий фартух, шепнув щось жінці до вуха, і ми попрямували на веранду, заквітчану червоними рожами. За старим львівським звичаєм, там уже було все необхідне до пиття і їдження, включно з пляшечкою алка зелсер на „всякий випадок". Перед нами загарчав здоровенний собака, а за ним підступив повільно веснянкуватий хлопчина в широкому тексаському капелюсі, з двома револьверами в руках.

— Гендс ап! — впала команда. Я послушно виконав волю малого „ґенґа", але Дусько глянув гнівно на сина, і завішення зброї наступило в одному моменті, без зайвої інтервенції Ради Безпеки. — Як добре навчиться володіти зброєю, тоді пішлю його до УПА в Карпати, може їм придасться! — Дусько наповнив порожні чарки і продовжував свій „балак":

— Скільки літ проминуло, а чоловік ніяк не може забути свого коханого Львова, Високого Замку, Стрийського Парку або тих клявих фестинів в Бруховичах. Йой, то були часи! Зберуться, було, фрасри на зеленій мураві, оркестра ріже штасра, а потім на зміну сентиментальне пиво і танґове танґо, аж до самого рана. Там я запізнав свою Маню, а вона колись була морова кобіта. Подумай, ніхто з фрасрів не міг вилізти на стовп, що стояв серед фестину, а вона видряпалася і заробила на кільо ковбаси та ще й п'ять злотих форсою!

В неділю пополудні всі ґосці фалюют на грище Погоні, на змагання „України" проти „Гасмонеї". Наші гра-кть пехувато. Жиди провадять два до кулка, сендзя моцно тягне за ними, а час втікає, як паскар з Персенківки. Могила! Та раптом кулявий Місько з Богданівки як зареве, а ми всі за ним: „Україна темпо-о-о!" Босий вибиває до Маґіка, той тягне до корнера, передає Міклькові, Міклько ківнув оборонця і до Льоня, що вже чекав на бомбу, шус! — і баняк сидить в сітці. Потім все йде як кров з носа, другий, третій... і шафа грає! Ми виграли змагання.

Дусько доливав „цьмаґи", Маня доносила „фриґачку" і ми приємно проводили час, як колись у рідному Львові. Навіть кури респектували наші патріотичні почуваня і перестали кудкудакати. Дусько не видержав і затягнув храпливим баритоном:

Трамвай за трамваєм,
Шевролет за Фордом,
Як вернем до Львова,
Зібєм Ваньці морду!...

Маня прилучилася своїм пискливим сопраном, і строфа за строфою чергувалися, немов старі львівські трамваї біля Гетьманських Валів.

Пізно вночі я вертався до задушливої Филаделфії. Мені пригадались воєнні часи, підпільна боротьба і львівські „фрасри", які, крім „цьмаґи", спритно „організували" зброю й амуніцію для „своїх хлопців у лісі". Чи вернеться цей безжурний „чікен доктор" до свого незабутнього Львова, тільки Бог один знає. Але син його вернеться. Напевно! Вернеться, „як добре навчиться володіти зброєю".

О. Білик

● **У Румунії „вичищено"** без офіційного подання причин зятя комуністичного диктатора Георгія Георґу - Дея, Марселя Попеску, який був міністром торгівлі. Його наступником призначено Ґоґу Радулеску.

Відзначення Українського Жіночого Руху в Монтреалі

23-го травня, було великим днем у житті зорганізованого українського жіноцтва Монтреалю. Спільним, соборним зусиллям всіх українських жіночих організацій влаштовано Ювілейні Святкування з нагоди 15-ліття Українського Жіночого Руху. Особливої ваги надала цим святкуванням присутність достойної гості пані Еллен Ферклов, міністра горожанства та іміграції Канади, визначної жінки, яка своєю працею і своїми осягами дає приклад українським діяльним жінкам.

Найважнішою точкою ювілейної імпрези була промова достойної гості з федерального уряду Канади. У концертовій частині програми брали участь найліпші мистецькі сили Монтреалю: — Збірний жіночий хор під мистецьким керівництвом проф. Нестора Городовенка, піаністка Люба Жук, скрипаль Євген Гусарук при акомпаніяменті Ірини Гусарук і деклематор Катря Брикович. Високий рівень цілої імпрези відповідав святочній нагоді.

Свято відкрила п. Олена Залізняк, голова Світової Федерації Українських Жіночих Організацій та голова місцевого комітету, що підготовляв святкування. Умілим перекладачем і коментатором була п. Галина Мельник, яка з великим досвідом проводила цілою імпрезою в українській та англійській мовах.

Доклад п. Еллен Ферклов приємно здивував присутніх і викликав подив для неї. Гостя виявила велике знання історії українського жіночого організованого життя, начеркуючи досить докладно жертвенну працю і постаті великих українських жінок, які починали та помагали це життя будувати. Пізніше в дуже приступній формі інформувала слухачів про обов'язки і привілеї горожан Канади. Своєю приязною появою, красномовністю та змістовою промовою доповідачка здобула загальне признання і симпатію.

За мистецьку частину програми належиться організаторам особливе признання. — Перший раз мали ми нагоду почути Катрю Брикович у деклямації англійською мовою. Знана зі своїх частих інтерпретацій української поезії вона виказала таку саму досконалість в англійському перекладі твору Лесі Українки „Контра спем сперо". В деклямації Катрі Брикович відчувалося повне зрозуміння мелодики англійської мови.

Піяністка Люба Жук, відома любителям музики Монтреалю і Торонта зі своїх частих виступів, також цим разом виявила незвичайну мистецьку зрілість у виконанні добре підібраної концертової програми. Бурхлива та заразом ніжна рапсодія Брамса була передана з повним зрозумінням музичного змісту та з вмілим підчеркненням контрастових нюансів цієї наскрізь романтичної музики. У слідуючих двох номерах, прелюдах Ес-дур і Ґіс-моль Миколи Фоменка, можна було подивляти повне використання всіх кольорів інструменту у першому та бравурну техніку і експресію у другому. Підібрання творів одного з визначніших сучасних українських композиторів на таку репрезентативну імпрезу — це питоме Любі Жук, яка має вже заслуги в пропаґуванні української інструментальної музики на українських та канадійських радіопередачах та концертах.

Скрипковий номер Евгена Гусарука при співучасті піяністки Ірини Гусарук був також на високому рівні. Аллеґро італійського композитора Сіокко було інтерпретоване у стриманому клясичному стилі з правильним підчеркненням акомпаніяменту, а у романтичному „Гаванес" Сан-Са визначався дуже гарний тон та повне зрозуміння характеру музики. У грі Евгена Гусарука помічається добре опанування інструменту та високу музикальність.

Дуже приємно було слухати Збірний Жіночий Хор, який під мистецьким керівництвом проф. Нестора Городовенка виконав три пісні — „Ой, зійди, зійди ти зіронько та вечірняя", О. Кошиця, — „Рости квіте", К. Стеценка та „Янчику-Подолянчику", Ст. Людкевича. Як звичайно, інтерпретація проф. Городовенка, який є признаним майстром української народної пісні, була надзвичайна, а виконання пісень хором, зложеним з гарних, повних голосів було направду переконливе і високомистецьке.

А. Б.

Скільки коштує навчання в каледжі?

Скільки коштує пересічний рік навчання в американському каледжі або університеті?

Недавній рапорт Американського Департаменту Здоров'я, Освіти та Добробуту показує, що пересічно типовий студент витрачає приблизно 1,800 долярів річно. До тієї суми входить не тільки платня за навчання, але й всі видатки на прожиття, транспортацію, підручники, реґістрації та інше.

Проте, є можливості для студента вчитись в університеті або каледжі, де навчання безкоштовне, жити при родині і витрачати тільки приблизно 200 долярів на книжки та інші випадкові видатки. В кожному стейті існують контрольовані громадою каледжі та університети, де мешканці цього стейту можуть навчатись безкоштовно, а з мешканців інших стейтів береться мінімальна плата.

Як правило, пересічний студент заробляє понад 40% суми, потрібної йому для проходження науки. Вони звичайно працюють вечорами або під час вакацій. Батьки додають від себе 40%, а 20% додається від заощаджень, зібраних під час науки в середній школі та від подарунків батьків. Стипендії становлять близьки 5% бюджету пересічного студента.

Показово, що, як виявляє рапорт, більшість студентів по американських каледжах і університетах походять не з „багатих", з погляду американського стандарту, родин. 18%, фактично, належать до родин з пересічним річним прибутком нижчим, від 3,000 долярів. Повних 60% належить до родин, які мають менше, ніж 6,000 долярів річно — типовий заробіток кваліфікованого робітника в американській індустрії. І тільки 18% студентів належать до родин з річним прибутком понад 15,000 долярів.

Американська Рада

КАТАЛОГ книжок Книгарні „Свободи"

83 GRAND STREET — JERSEY CITY 3, N. J.

Належність за книжки просимо слати тільки чеками або поштовими переказами.

ПРОСИМО ПЕРЕХОВУВАТИ НАШ КАТАЛОГ.

(1)

Альбом Українських Січових Стрільців, опр.	$8.75
Андерсен Г. К.: Попелюшка, ілюстр казка	0.50
Андрієнко О.: В пошуках правди	0.70
Андрусишин-Крет: Українсько-Англійський Словник	12.00
Бабай: Вірші іронічні, сатиричні і комічні	1.00
Бабій О.: Повстанці — поема	1.75
Бандурак В.: Козацька дитина, опов. з козацької був.	0.50
Барка В.: Рай — роман ст. 310	3.00
Бендер В.: Марш молодости. Пригоди одної сотні І-ої Дивізії УНА	1.60
Бербенець М.: Зруйноване гніздо (історична драма на 5 дій)	0.40
Білецька Т.: Бабунині казки для дітей кожного віку, бр.	1.50
в оправі	2.00
Боднарчук І.: Кладка — дитячі новельки	0.75
Борецький М.: Любіть Україну — альбом, опр.	12.50
Броди — Збірник статтей і нарисів	1.50
Бураківець Ю.: Виноградник — поезії	3.00
Вайда М.: Великий Пробудитель Закарпаття	0.60
Верховинець М.: Ідеш, брате мій. Думки і враження.	0.75
Верфель Франц: Пісня про Бернадету	4.00
Вітрового батька торба, укр, нар. казка	1.50
Винницька І.: Музика	1.50
Височенко А.: СССР без маски — нариси	1.50
Витанович І.: Кость Панківський, ідеаліст гром. праці...	1.00
Витвицький В.: Михайло Гайворонський бр. 3.00, опр.	3.50
В рядах УПА — збірка споминів. Бр. 2.75 опр.	3.50
Вусатий Ст.: Еміґрація в поході — гуморески	1.50
Вузол Г.: В обіймах давуна відбиток минулої дійсности	0.80
Сім літ визвольних змагань	0.70
Галан А.: Володар страх (п'єса)	0.40
Галан А.: Будні совєтського журналіста	1.50
Гоголь М.: Твори. Том І і II опр.	3.75
Голоскевич Г.: Правописний словник опр.	4.50
Грищенко О.: Україна моїх блакитних днів	2.20
Гуменна Д.: Вічні вогні Альберти	2.00
Гуменна Д.: Діти Чумацького Шляху	2.50
Хрещатий Яр — роман-хроніка	4.50
Багато неба, нариси	2.50
Мана — повість	1.50
Велике Цабе, повість	2.50
Епізод з життя Европи критської	2.50
Горняткевич Д.: Українські мистці в автобіографіях	1.75
Грановський-Неприцький О.: Гимни сонця — поезії	2.00
Грінченко Б.: Олеся — оповідання	0.30
Грицак П.: Галицько-Волинська держава опр. 3.30	2.50
Давидович-Антоненко В.: Землею Українською — мистецькі репортажі з подорожі по Україні	1.50
Данько М.: СССР в'язниця народів — наук. розвідка	0.50
Державин В.: Антологія української поезії	3.50
Дерев'яні церкви в Україні	1.00
Діброва О. Г.: Гами далечини — поезії	1.00
Подорож у світ	1.00
Діма: Мить — збірка поезій	0.50
Пересаджені квіти	0.50
Дончук З.: Гнат Кіндратович	1.50
Чорні Дні	0.75
Через річку	0.75
Донцов Д.: Підстави нашої політики	2.25
Дорошенко В.: Великий Каменяр — життя і заслуги І. Франка, ст. 64.	0.50
Великий Митрополит — пам'яті Митрополита А. Шептицького	0.75

(Далі буде)

Зміна адреси

До Адміністрації „СВОБОДИ"
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J.

Долучаю 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА адреса була:
ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ....
Ім'я і прізвище ....
Адреса ....

Моя НОВА адреса така:
Ім'я і прізвище ....
Адреса ....
Адреса ....

ТАРЗАН, ч. 4810. Пожива для тіла і духа.

SOON TARZAN REACHED THE COOL, VERDANT JUNGLE. SMALL CREATURES SCOLDED AND CHATTERED AS HE SPLASHED IN A SPRING-FED STREAM.

NOW HE APPROACHED A QUIET POOL, AIMED CAREFULLY WITH HIS BOW--

AND PROUDLY PRESENTED PISAH, THE FISH! THUS FATE DECREED A RECESS FOR THE APE-MAN, BUT ONLY TO PREPARE HIM FOR THE FANTASTIC FUTURE!

Швидко Тарзан дійшов до холодних зелених джунґлів. Малі тваринки стрибали і верещали, коли він хлюпався в джерелі річки.

А ось він зблизився до тихого ставка і дбайливо націлився луком...

З гордістю тримав в руках рибу пісаг! Так то доля визначила відпочинок для мавполюда, але тільки на те, щоб приготовити йому дивовижне майбутнє!